

Osobnosť a funkcia prezidenta Ruskej federácie v súčasnosti

Dušan Štrauss

Popularita najvyššieho štátneho predstaviteľa je fenoménom, ktorý Ruskú federáciu nepostihol už dávno. Možno za čias Petra Veľkého bol najvyšší predstaviteľ štátnej moci taký populárny. Peter nielenže modernizoval zaostalé Rusko, chcel z Peterburgu vytvoriť bránu do Európy, zveľaďovať umenie a podporovať priemysel (samozrejme i vojenský) ale vedel byť i jednoduchým človekom – akoby z ľudu. Putin sa teda v popularite môže rovnať iba Petrovi (samozrejme berúc do úvahy historické odlišnosti). Táto vlastnosť mu prináleží z viacerých dôvodov:

- stabilizácia verejných financií,
- liberalizácia ekonomiky, avšak s jasnými pravidlami (nízke dane, podpora exportu...)
- vyplácanie miezd a dôchodkov,
- politická stabilita,
- kroky zlepšujúce verejnú bezpečnosť,
- autorita osoby, rozhodnutí a opatrení samotného prezidenta.

Niet divu, že tento staronový kandidát na prezidenta v posledných voľbách získal 71,22 % zo všetkých platných odovzdaných hlasov, čo je presne 48 931 376 ľudí. Za nim zaostávali ostatní kandidáti v približne rovnakých počtoch, z ktorých ani jeden neprekročil hranicu 15%. V prípade liberálky a ruskej Japonky Iriny Chakamady je pochopiteľné, že v rozvíjajúcom sa Rusku nenašla väčšie množstvo priaznivcov. No tradične komunistický priestor tiež nenašiel osobu čoby len z diaľky konkurujúcu Putinovi, ako tomu bolo vo voľbách minulých, keď podpora G. Zjuganova dosiahla druhé miesto s oveľa väčším číslom. Putin reprezentuje vôľu ruského národa, jeho eurázijských ambícií, záruku poriadku či už z menšími alebo väčšími problémami. Tak tomu bolo pri jeho prvom zvolení, keď jeho mýtus predstavoval úplne opačný obraz ako bol obraz B. Jelčina. Bystrému čitateľovi sú antagonizmy týchto osôb a ich vládnutia iste zreteľné. Voľba Vladimíra Putina je aj výrazom návratu Ruska do veľmocenského konfliktu v súčasnom svete.¹ Podľa Ústavy Ruskej federácie „prezident je garantom Ústavy“² a okrem jeho garancie ľudských a občianskych práv zodpovedá aj za suverenitu a územnú celistvosť federácie. „V súlade s federálnymi zákonmi stanovuje základné smery vnútornej a zahraničnej politiky štátu“³ a tým pádom je priamo zodpovedný za konkrétne politiky i opatrenia (mery) federálnych orgánov. Občania teda vidia konkrétne výstupy jeho činnosti. Vládnutie súčasného prezidenta nie je poznačené škandálmi, či pádom meny ako tomu bolo pred tým. Súčasnými témami sú protimonopolná a protitrustová politika zameraná proti sprenevere financií a boj proti mafii. Pri tejto vete sa môžeme zastaviť, no viedlo by to s najväčšou pravdepodobnosťou k napísaniu ďalšej knihy. Faktom však zostáva v očiach obyvateľov Ruska zreteľný obraz boja za ľudí a ich ekonomickú i vnútornú bezpečnosť. Nie teda stúpajúca moc oligarchov, či „klonovanie nových ruských“ ale skôr opak.

¹ Drozd, J., Bude Rusko opäť veľmocou?, Národná obroda, 28. 3. 2000

² Ústava Ruskej federácie

³ Horváth, P., Funkcia prezidenta v ústavných systémoch, IVO, Bratislava 2000, str. 49

Na štyri roky volený prezident má možnosť vydávať individuálne právne akty, navrhovať zákony, menovať najvyššiu administratívu, rozpúšťať Dumu a podlieha ruskej obdobe impeachmentu. Jeho silné funkčné postavenie však nedovoľuje mandát vykonávať jednej osobe viac ako dve obdobia po sebe. Z čoho vyvstáva otázka: Kto bude novým ruským prezidentom? Povedali sme si, že výraznejšej osobnosti v Rusku zatiaľ niet. Bude musieť vyjsť teda z tábora samotného terajšieho prezidenta, aby sa „zviezol“ na jeho podpore? Kým v Putinových premiérových voľbách jeho tím stavil na totálny opak vo vzťahu k prezidentovi Jeľcinovi a ponúkol občanom alternatívu dynamického prezidenta (v konaní, nie vo vládnych rošácach), pri budúcich voľbách by neideologické chápanie malo pokračovať v úspechoch prezidenta putinovského typu. Ale je tu aj tretia možnosť. Pri súčasnej „podderžke“ zo strany proprezidentských síl na čele so stranou „Edinaja Rossija“, ktorej symbolom v minulých voľbách bol medveď, je to viac ako pravdepodobné. Avšak tento krok by mohol byť prijímaný ostatnými krajinami ako krok vedúci od demokratických pravidiel k autoritárskym. Reč je o zmene ústavy, čím by mohol byť prezident Ruskej federácie volený viac ako dvakrát za sebou. Mimochodom príklad F.D. Roosewelta v Spojených štátoch Amerických by bol len inšpirujúci.